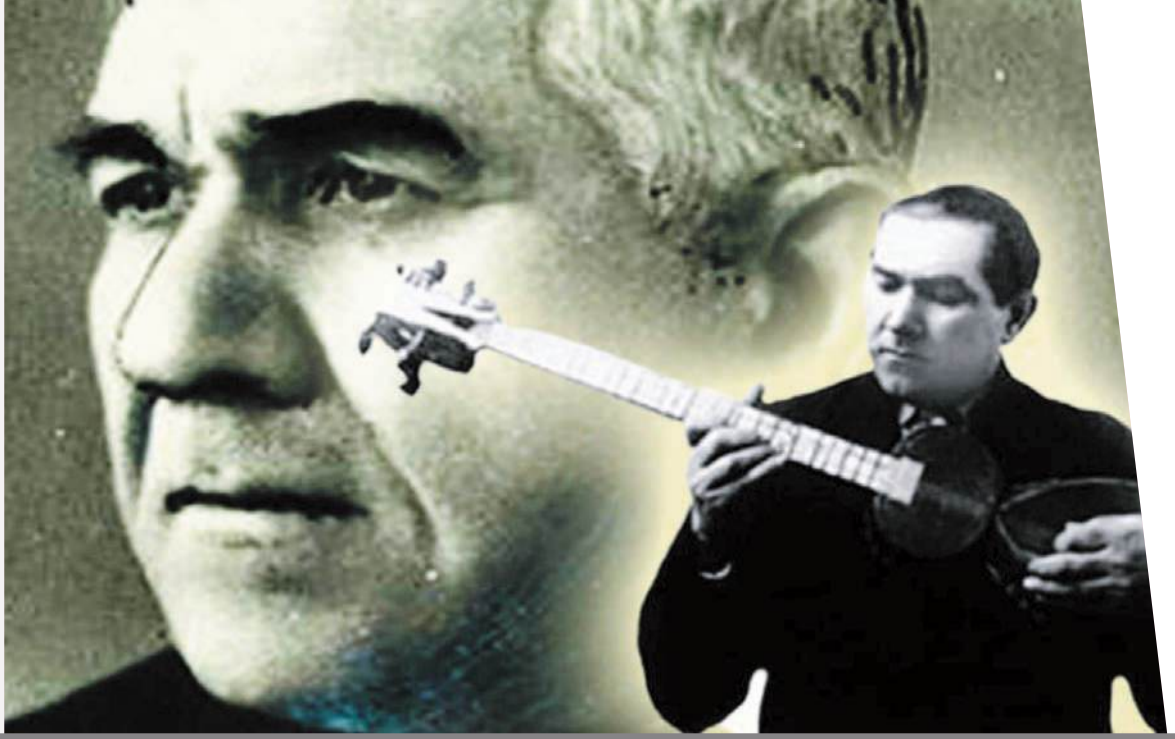

5 sentyabr Əhməd Bakıxanovun doğum günüdür. Azərbaycanın tanınmış musiqi ifaçıları yalnız ölkəmizdə deyil, onun sərhədlərindən kənarda da böyük şöhrət qazanmışlar. Bu istedadlı sənətkarlar milli musiqi mədəniyyətimizin formalaşmasında və inkişafında əvəzsiz rol oynamışlar. Belə görkəmli ifaçılardan Əhməd Bakıxanov milli musiqimizin parlayan simalarından biri kimi tarixə iz salmışdır. O, yalnız gözəl sənətkar deyil, həm də dərin muğam bilicisi, musiqi dünyasına yeni tarzənlər bəxş edən böyük pedaqoq, xalq çalğı alətləri ansamblının yaradıcısı və bəstəkar kimi milli mədəniyyətimizə töhfələr vermişdi.

Əhməd Bakıxanovun yaradıcılığı genişliyi və çoxşaxəliliyi ilə

"Ömrün sarı simi"

diqqət çəkir. Onun sənət yoluna bir neçə aspektdən yanaşmaq mümkündür. O, muğam ifaçısı, muğam müəllimi, çoxtərkipli xalq çalğı alətləri ansamblının bədii rəhbəri və muğam bilicisi olub və gələcək nəsillərə dəyərli bir miras qoymuşdur. Çoxşaxəli fəaliyyəti sayəsində Əhməd Bakıxanov Azərbaycan musiqi tarixində özünəməxsus yer tutmuş və gələcək nəsillər üçün əsl ilham mənbəyinə çevrilmişdir.

1892-ci ildə Bakıda dünyaya göz açan tarzən ilk musiqi təhsilini İranda almışdır. O, hələ 16 yaşında olanda məşhur xanəndə Əbdülhəsən xandan musiqinin dərin sirlərini öyrənməyə başlamış, qabiliyyəti elə ilk gündən özünü büruzə vermişdir. Musiqi sənətinin inceliklərinə

qısa müddətdə bələd olan və ustad tarzənlərin yanında tar ifaçılığı, muğam sənətinin sirlərinə yiyələnən Əhməd Bakıxanov bütün ailəsi ilə Bakıya qayıtdıqdan sonra doğma şəhərində təhsilini davam etdirmişdir. O, dövrünün tanınmış tarzənlərinin yanında onların ifaçılıq ustalığına böyük diqqət yetirmiş və daim öyrənməyə can atmışdır. 1920-ci ildən etibarən Bakıda təşkil olunan musiqi məclislərində və konsertlərdə özünəməxsus ifası ilə fərqlənmiş və musiqisevərlərin qəlbini fəth etmişdir. 1930-cu ildə Üzeyir Hacıbəylinin dəvəti ilə Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasında, daha sonra isə Azərbaycan Dövlət Musiqi Kollecinə muğam dərsi keçmişdir. 1931-ci ildə isə Xalq Çalğı Alətləri Ansamblını qurmuş və ömrünün sonuna qədər bu ansambl rəhbərlik etmişdir. 1973-cü ildən bu ansambl Əhməd Bakıxanovun adını daşıyır. Tar və muğam sənətinə edilən təzyiqlərə baxmayaraq, Əhməd Bakıxanov dahi bəstəkar Üzeyir bəy Hacıbəyli ilə birlikdə xalqımızın milli sərvəti olan muğamın və tarın qorunma-

sı üçün böyük xidmətlər göstərmişdir. Üzeyir Hacıbəyli ilə tanışlıq Əhməd Bakıxanovun bir tarzən kimi yaradıcılığına böyük təsir göstərmiş, onun sənət yolunda yeni səhifələr açmışdır. Əhməd Bakıxanov dəfələrlə Üzeyir bəy üçün tarda muğam ifa etmiş, onun istəyi ilə "Bayatı-Şiraz", "Hümayun", "Nəva" dəstgahları-

"Azərbaycan xalq rəngləri", "Azərbaycan ritmik muğamları", "Muğam, mahnı, rəng" kimi not nşrləri milli musiqi irsimizin qorunması və gələcək nəsillərə ötürülməsi işində əvəzsiz rol oynamışdır. Əhməd Bakıxanovun möhtəşəm ifası sayəsində həyat tapan və Nəriman Məmmədov tərəfindən nota salınaraq çap olunan bir çox instrumental muğamlar - "Rast", "Şur", "Bayatı-Şiraz", "Segah-Zabul", "Rahab", "Şüştər", "Hümayun", "Şahnaz" kimi əsərlər, Azərbaycan musiqisinin inciləri olaraq tarixin səhifələrinə həkk olunub. Bu nəşrlər yalnız musiqiçilər üçün deyil, həm də milli musiqi irsimizi dərinləndirən öyrənmək istəyən hər kəs üçün qiymətli bir xəzinədir. Əhməd Bakıxanov təkə ifaçı kimi

mi" adlı kitabda nəşr edilmişdir. Bu kitabda tarzənin məqalələri ilə yanaşı, onun şəxsi xatirələri də yer almışdır. Bu xatirələr yalnız bir musiqiçinin deyil, həm də dövrünün sosial və mədəni həyatına dərin nüfuz edən bir ziyalının düşüncələrini əks etdirir və bu səbəbdən də Azərbaycan musiqi irsinin qiymətli bir hissəsi kimi qəbul edilir.

Görkəmli tarzən 1973-cü il martın 26-da vəfat etmiş, İkinci Fəxri xiyabanda dəfn olunmuşdur. Əhməd Bakıxanov dünyadan köçsə də, onun milli musiqi qarşısında xidmətləri hələ də musiqiçilərin yaddaşından silinməyib. Tarzənin həyatı və fəaliyyəti Azərbaycan musiqi mədəniyyətində silinməz izlər buraxmışdır. Onun yaşadığı mənzil isə bu gün Azərbaycan Musiqi Mədəniyyəti Dövlət Muzeyinin xalq çalğı alətləri şöbəsi kimi fəaliyyət göstərir. Bu, təkə bir ev deyil, həm də Azərbaycan musiqi irsinin qorunduğu bir məkandır. Əhməd Bakıxanovun sənət və mədəniyyət sahəsindəki əvəzsiz xidmətləri dövlət tərəfindən yüksək qiymətləndirilmişdir. Tarzən "Şərəf" ordeni ilə təltif olunmuş, "Azərbaycanın Əməkdar müəllimi", "Əməkdar incəsənət xadimi" və "Xalq artisti" kimi fəxri adlara layiq görülmüşdür. Bu adlar onun Azərbaycan musiqi sənətinə verdiyi töhfələrin və bu sahədə qazandığı böyük uğurların rəmzidir. Tarzənin adı və əsərləri bu gün də musiqiçilərin və musiqisevərlərin qəlbində yaşayır.

Röya RÜSTƏMLİ,
"Respublika".

nı, eləcə də tarzənlər arasında nadir ifa olunan "Nəva-Nişapur" və "Əbu-Əta" muğamlarını səsləndirmişdir. Xüsusilə qeyd etmək lazımdır ki, Üzeyir Hacıbəylinin "Azərbaycan xalq musiqisinin əsasları" kitabını yazarkən Əhməd Bakıxanovun canlı ifası dahi bəstəkar üçün əyani bir nümunə olmuşdur. Bu əməkdaşlıq yalnız Əhməd Bakıxanovun sənətkar olaraq inkişafına təkan verməmiş, həm də Azərbaycan musiqi irsinin zənginləşdirilməsinə böyük töhfə olmuşdur. Üzeyir bəyin musiqi nəzəriyyəsi üzərində işlədiyi dövərdə Əhməd Bakıxanovun məharətlə ifa etdiyi muğamlar, bu nəzəriyyənin əsaslarını möhkəmləndirmiş və onun kitabının daha da dəyərli olmasına səbəb olmuşdur.

Əhməd Bakıxanov Azərbaycan musiqi mədəniyyətinə öz dəyərli töhfələri ilə imza atmış bir sənətkardır. Onun müəllifi olduğu

deyil, həm də dövrü mətbuatda öz sözünü deyən bir ziyalı kimi yadda qalmışdır. O, sözün təsiredici gücündən məharətlə istifadə edərək yaşadığı dövrün aktual problemlərini daim diqqətdə saxlamış və bu məsələlərə öz baxışını ifadə etmişdir. Əhməd Bakıxanov özündən əvvəlki nəsillərin yaradıcılıq ənənələrini yüksək dəyərləndirərək onları örnək götürmüş və öz düşüncə və tövsiyələri ilə musiqi dünyasında yeni fikirlər ortaya qoymuşdur. Onun dövrü mətbuatda dərc olunan məqalələri, oğlu Tofiq Bakıxanov və Məmmədza Bakıxanov tərəfindən toplanaraq "Ömrün sarı si-

